

nekonečně vzlykají nad mušelinem jakési vlečky, natahují se na špičky k nedostižným přísahám, vcházejí po schodech náruživosti a docházejí k vrcholům a hranicím, za nimiž je už pouze smrt a trnutí nepojmenované rozkoše.

XVII

Co je to jarní soumrak?

Dostali jsme se k jádru věci, anebo už tato cesta nikam dál nevede? Jsme u konce svých slov, která tu už začínají být blouznivá, tlachavá a nezodpovědná. A přece teprve za jejich hranicemi začíná to, co je u tohoto jara všeobsáhlé a nevýslovné. Mystérium soumraku! Teprve za našimi slovy, kam už nesahá moc naší magie, šumí ten temný, nepostihlý živel. Slovo se tu rozpojuje a rozkládá v prvky, vrací se do své etymologie, vchází zpět do hloubi, k svému temnému koření. Jak, do hloubi? Rozumějme tomu doslovně. Hle, stmívá se, naše slova se ztrácejí v nejasných asociacích: Acherón, Orkus, Podsvětí . . . Cítíte, jak od těchto slov vane stmívání, jak se sypou krtince, jak tu zastudilo hlubinou, sklepem, hrobem? Co je to jarní soumrak? Ještě jednou klademe tu otázku, ten vroucí refrén našich výzkumů, na který není odpověď.

Když kořeny stromů chtějí promluvit, když se pod drny nashromáždí velmi mnoho minulosti, starých příběhů, prastarých historek, když se pod kořeny nakupí příliš mnoho udýchaného šepotu, neartikulované dřeně a toho temného a bezdechého, co je před

každým slovem – tehdy kůra stromů černá a drsně se rozpadá na silné šupiny, na hluboké zářezy, a dřeň se otvírá tmavými póry jako medvědí kožišina. Když vnoříme obličej do toho huňatého kožichu soumraku, nastane na chvíli úplná tma, hluchota a bezdechost jako pod víkem. Tu je třeba přiložit oči jako pijavky k nejčernější tmě, lehce je donutit, protlačit je neproniknutelnem, prostrčit skrz naskrz hluchou hlinou – a hle, jsme najednou u cíle, na druhé straně věcí, jsme v hloubce, v Podzemí. A vidíme . . .

Vůbec zde není tma, jak by se dalo soudit. Naopak – celý vnitřek pulsuje světlem. Je to zřejmě vnitřní světlo kořenů, bludná fosforescence, mizivé žilky přísvitu, jimiž je mramorována tma, putující světlavé blouznění hmoty. Vždyť stejně tak, když spíme, odtrženi od světa, daleko zbloudili v hluboké introverzi, v návratné pouti k sobě samým – vidíme rovněž, vidíme jasně pod zavřenými víčky, protože v těch chvílích se v nás myšlenky rozsvěcují vnitřní loučí a doutnavě těkají podél dlouhých zápalných šňůr, rozhořívajíce se uzel po uzlu. Takto se v nás uskutečňuje ústup na celé linii, couvání do hloubky, zpětná pouť ke kořenům. Takto se v hloubi rozvětvujeme anamnézou, zachvívajíce se podzemním třasem, který nás zachvacuje, podkožně sníme po celém blouznivém povrchu. Neboť jen nahoře, v světle – ať už je to jednou řečeno – jsme chvějivým artikulovaným svazkem melodie, zjasněným skříváním vrcholem – a v hloubce se opět rozsypáváme do černého mručení, bzukotu, nesčetnosti nekonečných příběhů.

Teprve teď vidíme, na čem vlastně jaro roste, proč je tak nevýslovně smutné a obtížené věděním. Ach, nevěřili bychom, kdyby-